

Nokta dergisi
Türkiye yargısında çifte standart
Mart 2007

* Yargıdaki çifte standart, sizin yazınızda gösterdiğiniz gibi kararlarla karşılaşan yurttaşlarda nasıl bir ruh hali yaratıyor?

En kötüsünden bir ruh hali: Kaçacak yer kalmadı, duygusu. Ben bu memlekette mecburî vatandaşım, duygusu. Daha kötüsü olamaz, duygusu.

Hep anlatılır: Prusyalı II. Friedrich kendisine bir av köşkü yapmak için bir orman köylüsünün kulübesine el koymaya kalkışmış. Köylü direnmiş: “Berlin’de yargıçlar var”. İşte köylünün bu diklenmesi, bir hükümdar vs. için en büyük mazhariyettir. Adam diyor ki, benim ülkemde adalet var, ben kendimi güvende hissederim, ben bu ülkenin vatandaşı olmaktan iftihar duyarım, sen iyi bir devlet kurdun, diyor. Ben şu anda diyemiyorum.

* İnsanların yargıya güveninin azalması bu toplum için ileride nasıl etkiler bırakacak sizce?

Bunu anayasa hukuku ders kitapları yazmaz ama, vatandaşlar ikiye ayrılır: “mecburî” ve “gönüllü”. Ulusu ikincilerden oluşan devlet sağır kulağı üzerine yatıp rahatça uyuyabilir. Ama vatandaşlar ikincilerden oluşuyorsa devleti sürdürmek zorlaşır. Her vatandaşın başına bir süngülü dikemezsiniz. Bu tür vatandaşlardan oluşan devlet bir nokta gelir, ya kaosa düşer ya bölünür veya ikisi birden olabilir.

Vatandaşa bu tatsız duyguyu bütün devlet kurumları verebilir: polis, kaymakam, öğretmen, vs. Ama yargının verdiği bir başkadır. Çünkü gider gider, her taraftan darbe yer, sonunda hakkınızı yargıdan alırsınız; teoride ve pratikte normal beklenti budur. Bu beklenti kaybolmuşsa, bu durum hem birey hem devlet açısından, ancak “Tuz koktu” deyimiyse izah edilebilecek kadar vahimdir.

* Siz kişisel olarak Türkiye'deki yargı sistemine ne kadar güvenebiliyorsunuz?
Adalet hakkaniyetli biçimde dağıtılıyor mu?

Şu anda kimse kusura bakmasın, güvenmiyorum. Devlet beni, yasayla kurulmuş Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu’na re’sen atadı. Gidip çalıştım. Yönetmeliğimizin 5. maddesinin verdiği rapor hazırlama görevini arkadaşlarımla birlikte yaptım. Bu yüzden mahkemeye verdiğimiz bir yana, dört bir yandan sözlü ve yazılı hakarete uğradık. Öyle ki, çatır çatır mahkum ettirilecek türden. Mesela: “Babalarının kim olduğunu analarına sorsunlar”. Hemen 14 tane dava açtık. Şu anda 2’si kesinleşmiş olmak üzere 9’u sonuçlandı: Tümünde sonuç: “Hakaret yok, beraat”. Gerekçe: “Bu raporda sert eleştiriler var, aynı biçimde hatta daha sert eleştirilmesi normaldir”.

Tabii, hemen insanın aklına, acaba ben aynı lafı sayın yargıçlara etsem ne hissederler, geliyor. Ama daha önemlisi şu: Türkiye’de ifade özgürlüğü bitti, hakaret özgürlüğü başladı. Özet budur.

* Ortada görünen manzara yargının siyasallaşmasından, yani sivil hükümet yanlısı tutumundan çok, devletli olmasından kaynaklı gibi görünüyor. Yani, yargı daha çok devletle ilgili olan her şeye objektifliğini yitirerek bakmaya başlıyor. Sizin yorumunuz nedir?

Bizde yargı, “devletin değerleri”ni en iyi özümsemiş meslek grubudur. Bu biraz da hukuk ve hukukçunun doğa gereği tutucu oluşundan gelir.

Burada söylenecek iki şey var: Birincisi, yargı “devleti kurtarmak”a soyunuyor. Yapamaz; yetkisi yoktur; nesnellliğini yitirir ve hukuk biter. Ordu, polis, üniversite, vs. hiçbiri memleket kurtarmaya soyunamaz. Sadece kendi işlerini iyi yaparlar ve memleket kurtarılmaya muhtaç duruma düşmez.

İkincisi daha vahim: Çünkü bu değerler 1930’ların kesinlikle antidemokratik değerleri. O zaman Atatürk bunları getirdi, çünkü 1930’larda “Muasır Medeniyet” bunlardan ibaretti. 2007’nin B.Avrupası, 1930’ların B.Avrupasının tam tersidir. Bilmem daha fazla konuşmaya gerek var mı.